

κή, διότι καὶ ὁ τεχνίτης οὗτος καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν συμπολιτῶν του οὐδέποτε εἶχον ἐξέλθῃ ἐκ τῆς πατρίδος των καὶ μεταβῆ εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, ἀλλ' ἐν Καλλαρρύταις εἶχον ἐμάθη τὴν κατὰ παράδοσιν ἐκεῖ σωζομένην παλαιὰν τέχνην. Καὶ τοῦτο λοιπὸν τὸ ἔργον, τὸ περὶ τῶν τεχνιτῶν, δὲν ἐπρόφθασε δυστυχῶς νὰ ἐκδώσῃ ὁ Λάμπρος, ἡ δὲ ἐκ τούτου προερχομένη ζημία εἶναι πρᾶγματι μεγάλη καὶ σχεδὸν ἀνεπανόρθωτος ἐθνικὴ ζημία. Διότι πολὺ δύσκολον εἶναι εἰς τὸ ἐξῆς νὰ εὐρεθῇ ἀνὴρ συγκεντρώων ἐν ἑαυτῷ τὰς περὶ τοῦ πράγματος ποικίλας γνώσεις τοῦ Λάμπρου, ἵνα προβῆ εἰς τὴν ἐκδοσιν ἔργου ὁμοίου πρὸς ἐκεῖνο, ὅπερ σκοπὸν εἶχεν ἐκεῖνος νὰ ἐκδώσῃ.

Ἡ σκιαγραφία αὕτη ἀνδρὸς τόσον πολυτίμου, ὅσον ἀτελῆς καὶ βραχεῖα καὶ ἂν εἶναι, θὰ συντελέσῃ, ἐλπίζομεν, εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ γνωστὸν τὸ ὄνομά του καὶ πέρα τοῦ κύκλου τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες εἴτε ἕνεκα τῶν εἰδικῶν μελετῶν των, εἴτε ἐκ τυχαίας προσωπικῆς σχέσεως, ἐγίνωσκον καλῶς τὰ κατὰ τὸν διακεκριμένον νομισματολόγον, οὐ πρό τινων μηνῶν ἐστερήθη ἡ οὐκ ὀλίγον λειψανδρούσα ἑλληνικὴ ἐπιστήμη. Ἀκριβῶς δὲ μάλιστα ἕνεκα τῆς λειψανδρίας ταύτης ἐνομίσαμεν ὅτι ἐπεβάλλετο εἰς ἡμᾶς τὸ καθῆκον νὰ μὴ ἀφήσωμεν νὰ παρέλθῃ ἔστω καὶ πρὸ τῶν ὁμμάτων τῶν μὴ εἰδικῶς περὶ τὴν νομισματολογίαν ἀσχολουμένων ἀπαρatiήρητος ἀνὴρ πολλὰ ὡς λόγου ἀξίος καὶ νὰ συντελέσωμεν τὸ καθ' ἡμᾶς ἵνα ἡ μνήμη τοῦ λογιου καὶ φιλοπάτριδος ἀνδρὸς μὴ μείνῃ ἄνευ ἐγκωμίων.

Σ. Κ. Σ.

ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Α'.

Ἀθίγγανος.

Ἐπανηρχόμεν τὴν ἐσπέραν ἐκείνην τοῦ Αὐγούστου ἐξ εὐτυχῶς θήρας. Κάτω παρὰ τὴν ἀκτὴν, μέσῳ τῶν θερισμένων ἀγρῶν, δύο μεμονωμέναι ἄγρια ἀπιοὶ ἐξέτεινον τοὺς ἀκανθώδεις αὐτῶν κλώνας πρὸς τὸν γαλανὸν ἀέρα. Ἀκριβῶς περὶ τὰ δένδρα ταῦτα ἦτο πρότερον ἐσπαρμένον ῥόβι, ἦτοι ἐρυθρόκοκκον γέννημα δι' οὗ τρέφουσι τοὺς βόας κατὰ τὰ χειμερινὰ ψυχή. Τὸ ῥόβι εἶνε προσφιλὲς τῶν τρυγόνων τροφή· ἤρχοντο λοιπὸν ἐκεῖ τὰ ἀθρόοσκα πτηνὰ καθ' ἑμάδας ἀναζητοῦντα τοὺς κόκκους ὅσοι εἶχον σκορπισθῆ κατὰ γῆς, ῥαμφίζοντα στάχυν τινὰ ὅστις εἶχε διαφύγει τὸ κυρτὸν τῆς θεριστρίας δρέπανον.

Κατὰ τὸ σύνθηδες δὲ αἱ τρυγόνες, ἐρχόμεναι μακρόθεν ἀπὸ τοῦ δάσους, ἐστάθμευον πρῶτον ἐπὶ τῶν προεχόντων κλάδων τῆς ἐτέρας τῶν ἀπίων, καὶ ἐξ ἀπόπτου τὰς μικρὰς κεφαλὰς κινουσαι ἐπεσκοποῦν ἀνήσυχοι τὸν τόπον τῆς βοσκῆς.

Ἡ θέσις αὕτη ἦτο καταλληλοτάτη πρὸς θήραν ἐξ ἐνέδρας. Ἐκ τῶν νέων χωρικῶν τις ἴδρυσε μεταξὺ τῶν δύο ἀπίων κρύπτην ἐν σχήματι κυψέλης διὰ μεγάλων κλάδων πεπλεγμένων, οὓς ἀπὸ τοῦ δάσους ἐκόμισεν. Ἐν αὐτῇ κεκρυμμένος πρὸ τῆς δαίλης εἶχον φονεῦσαι τρία ζεύγη.

Ἐρριψα τὰ καθημαγμένα πτηνὰ ἐν τῷ δι-κτυωτῷ σάκκῳ μου καὶ ἐτράπη τὴν πρὸς τὸ χωρίον. Ἄλλ' ἵνα ἀποφύγω τὸν κοινορτόν δὲν ἐβάδισα τὴν κοινὴν ὁδὸν ἀπὸ τῆς παραλίας πρὸς τὰ μεσόγεια· προὔτιμησα ταύτης τὴν εὐρείαν κοίτην τοῦ ποταμοῦ, ξηρὰν ἐν ὥρᾳ θέρους κατὰ τὰς ἐκβολὰς, λιθόστρωτον δὲ καὶ ἐσκιασμένην ὑπὸ διπλοῦ στοιχείου πλατάνων, καθ' ὅλα παρεμφερῆ πρὸς λεωφόρον μεγαλοπόλεως.

Ἄλλ' ὁ ποταμὸς δὲν φέρεται εὐθὺς ὡς διωρυξὸς πρὸς τὴν θάλασσαν ἐκ τῆς ξηρᾶς. Ἀπὸ τῶν βουνῶν νωχελῶς κατερχόμενος κυλίεται μυρίουσι ποιῶν ἐλιγμοὺς ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀνά τὴν κοιλάδα, διστάζων, ἀποφεύγων νὰ φθάσῃ εἰς τὸν εὐρὺν πόντον, ἔνθα ἀνωφελῆ θὰ ἐκχύσῃ τὰ θολὰ νερά του ἐπὶ τὰ ἀλμυρὰ καὶ ἀφροστεφῆ κύματα.

Ἐβάδιζον ἐπὶ μίαν ὥραν καὶ ὁμως ἤμην ἔτι μακρὰν τοῦ χωρίου—διὰ τῆς συνήθους ὁδοῦ θὰ εἶχον φθάσῃ πρὸ πολλοῦ. Ἄλλ' ἡ παράτασις τῆς ὁδοιορίας δὲν μὲ δυσηρέσκει, οὐδ' ἐτάχυνον τὸ βῆμα ὅπως συντάμω αὐτήν.

Κατὰ τὴν ὥραν καθ' ἣν ἡ πρώτη σκιά τοῦ λυκόφωτος ἀπλοῦται ἐπὶ τὴν κεκμηκυῖαν φύσιν, κατὰ τὴν ὥραν, καθ' ἣν ὁ ψίθυρος τῶν ἐρίζοντων στρουθῶν σβέννυται ἐν τῷ πυκνῷ φυλλώματι τῶν δένδρων, κατὰ τὴν ὥραν καθ' ἣν τὰ ταπεινὰ ἴα ἀποπνεύουσι μελιτώδεις τι ἄρωμα καὶ παρ' αὐτὰ ὁ γρύλλος μεθυόμενος ἀρχίζει τὸ μονότονον αὐλημα—κατὰ τὴν ὥραν ταύτην καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ὅστις πλανᾶται μόνος ἐν τῇ ἀναπεπταμένη πλάσει, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου καταλαμβάνεται ὑπὸ παραδόξου τινὸς συναισθήματος. Καὶ εἶνε τοῦτο ἐλπίς ἄμα καὶ ἀνάμνησις, εὐτυχίας δίψα καὶ χαρὰς ἀπιούσης πόθος, ἔφεσις πρὸς μεταρσίωσιν καὶ τάσις πρὸς ὑποταγὴν· συναίσθημα πολυσύνθετον, ἀνώνυμον, μυστηριῶδες, ὡς ἡ ὥρα αὕτη ἢ πρὸ τοῦ σκότους καὶ μετὰ τὸ φῶς, ὡς τὰ χρώματα ἐκεῖνα, ἅτινα παράγουσι κατὰ τὴν δύσιν μιγνύμεναι αἱ ἀκτίνες καὶ αἱ σκιαὶ, τὰ χρώματα—ὅπου δὲν ἔχουν ὄνομα καὶ ἔχουν περίσση κάλλη, κατὰ τὸν ποιητὴν.

Ἄλλὰ τὸ συναίσθημα τοῦτο τὸ ἤρεμον, ὅπερ ἀπὸ τῆς ψυχῆς μετεδίθετο καὶ ἠπλοῦτο ὡς γλυ-

κύματος κάματος ἀνά τὰ μέλη μου, ὑπεχώρησεν αἴφνης πρὸ ἐτέρου ὄλως ἀντιθέτου καὶ ἀκαριαίου, τῆς ἐκπλήξεως.

Κατὰ τινα ἀπότομον τῆς κοίτης ἕλιγμόν τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ ἐν ἡμέραις καταιγίδων εἶχε καταφάγη τὰ χόματα, ἡ δὲ ὄχθη κατεσπαργμένη οὕτω, κοιλωθεῖσα, ἐκολπούτο ὡς ἀβαθὲς σπήλαιον.

Ἀκτίνες ἐρυθροποῦ φωτὸς ἐκπεμπόμεναι ἐκεῖθεν ἐθάμβωσαν τὰ βλέμματά μου.

Ἀνεόκητα τὸ βῆμα καὶ ἐκρύβην ὀπίσθεν κορμοῦ πλατάνου ὅπως κατοπτεύσω. Ὑπέθεσα ὅτι παῖδες ἐκ τοῦ χωρίου εἶχον κλέψῃ κώνους ἀραβοσίτου, οὓς λαθραίως ἔτρωγον ἐκεῖ ὀπτούς. Καὶ εἶχον αὐστηρῶς ἀπαγορεύση τοῦτο, καθ' ὅσον ἐν τῇ ξηρᾷ ταύτῃ τοῦ ἔτους ὦρα ἡ ἐλαχίστη πυρὰ ἀδεξίως ἀναπτομένη ἠδύνατο νὰ μεταδώσῃ τὸ πῦρ εἰς τὰς πεύκας τοῦ δάσους.

Ἄλλ' εὐθύς ἐπέστην ὅτι οὐδὲ παῖδες ἦσαν οἱ παρὰ τὴν πυρὰν οὐδὲ χωρικοί. Ὁ κανονικὸς ἦχος σφύρας ἐξήγει τὸ πρᾶγμα: ἦσαν ἀθιγγανοί, καὶ ἦσαν δύο· ἀνὴρ καὶ γυνή.

Δὲν παρέτεινον ἐπὶ πλέον τὴν κατασκόπησιν καὶ προῦχώρησα πρὸς τὴν πυρὰν. Ὁ ἀνὴρ κεκυφὸς ἐσφυρηλάτει διάπυρον τμημα σιδήρου, ὅπερ ἔδακνον αἱ μαῦραι σιαγόνες τοῦ σφιγκτῆρος. Ἡ γυνὴ κατὰ γῆς καθήμενὴ ἀνεκίνει ῥυθμικῶς τοὺς βραχίονας, πιέζουσα ἐναλλάξ τοὺς δύο ἀεροπληθεῖς ἄσκους δι' ὧν ἐζωपुरοῦντο οἱ ξυλάνθρακες.

Τῆς γυναικὸς ταύτης τὴν μορφήν δὲν ἠδύναμην νὰ διακρίνω· εἶχεν ἐστραμμένα τὰ νῶτα καὶ ἡ σκιά τῆς ἀπετυποῦτο μακροτάτῃ ἐπὶ τῶν λευκῶν χαλίκων τοῦ ποταμοῦ. Πέριξ αὐτῆς ἦσαν συσσωρευμένα φύρδην μίγδην σκευὴ καὶ ῥάχη δυσδιάκριτα ἐν τῷ σκιοφῶτι καὶ δέρματα καὶ σίδηρα καὶ κόσκινα καὶ μέγα τύμπανον.

Εἰς ὄνος δεδεμένος οὐχὶ μακρὰν ἐμάσσα ἄνευ ὀρέξεως θύσανον ἀραβοσίτου καὶ οἱ σπινθηρίζοντες ἄνθρακες δαψιλῆς ἐπέχεον φῶς ἐπὶ τοὺς τεφροὺς μυκτῆρας καὶ τοὺς ἐρυθροὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ κτήνου.

— ὦρα καλή! ἐφώνησα· ἐδέησε δὲ νὰ ἐπαναλάβω τὸν χαιρετισμὸν ἵν' ἀνεγείρῃ τὴν κεφαλὴν ὁ Ἀθιγγανός.

— Καλησπέρα, ἀφεντικό! ἀπεκρίνατο καὶ ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον.

Ἡ γυνὴ οὐδ' ἔστρεψε πρὸς με τὸ βλέμμα, οὐδὲ τὸν χαιρετισμὸν ἀπέδωκεν· ἀνεκίνει πάντοτε ῥυθμικῶς τὰς χεῖρας καὶ προσέβλεπε τὴν πυρὰν.

Εἰς ἄνθραξ ὠλισθήσε καὶ ὤθησεν αὐτὸν διὰ τοῦ ποδὸς ὃν ἐξέτεινε γυμνόν.

Πειριεργαζόμενη νῦν ἐκ τοῦ πλαγίου τὴν γυναῖκα ταύτην. Ἦτο προφανῶς νέα, ἀλλὰ τὴν ἡλικίαν αὐτῆς δὲν ἠδύνατό τις νὰ ὀρίσῃ. Ἐρ-

ραχωμένον μαντίλιον ἐκάλυπτε τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, ἀλλὰ τῆς κόμης κροσσοὶ ἐξεχύνοντο ἔνθεν καὶ ἔνθεν πρὸς τὸν αὐχένα καὶ τοὺς κροτάφους καὶ ἐσκίαζον τὴν μορφήν. Ἡ τοῦ προσώπου κατατομὴ διεγράφετο καθαρὰ καὶ ἔντονος· ἡ ῥίς εὐθεῖα καὶ προέχουσα, τοῦ στόματος ἡ σχισμὴ μικρὰ καὶ λοξὴ πρὸς τὴν σιαγόνα, τὸ κάτω χεῖλος ἐλαφρῶς κρεμάμενον. Ἡ χροιά τοῦ προσώπου φύσει μελάγχρους, καθίστατο ἐκ τῆς ἀνταυγείας τῶν ἀνθράκων μᾶλλον βαθύχρους καὶ ἀπέστλιθεν ὡς ὀρειχαλκίνη προτομή. Ἡ κόγχη τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐφαίνετο ὡς ὀπὴ μελανή, σκιαζομένη ὑπὸ τῶν προσπιπτουσῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν μακρῶν βλεφαρίδων. Ἦτο περιβεβλημένη ἐνδύματα, ὧν ἠδύνατον νὰ μαντεύσω τὴν ἀρχικὴν κατάστασιν, τὸ ἀρχικὸν χρῶμα καὶ σχῆμα. Φαίνεται ὅτι ἀπετελοῦντο ἐκ τεμαχιῶν καὶ λειψάνων πολλῶν παλαιῶν ἐνδυμάτων ὁμοῦ συνεραμμένων ἀτέχνως καὶ χονδροειδῶς. Διὰ τούτων ἦτο ἐμπεπλαστωμένος τοῦ σώματος ὁ κορμός· ἐξήρχοντο δὲ διὰ τῶν σχισμῶν οἱ βραχίονες γυμνοὶ ἄχρις ἀγκῶνων καὶ προέβαλλον ὑπὸ τὰ διάτρητα κράσπεδα οἱ πόδες ἐλεύθεροι πάσης ὑποδήσεως.

Ὁ Ἀθιγγανός ἦτο πως εὐπρεπέστερον τῆς γυναικὸς ἐνδεδυμένος. Χιτῶν ὅστις ἐφαίνετο δερμάτινος ἐκ τοῦ ῥύπου κατήρχετο μέχρι τῶν γονάτων· ἀνοικτός κατὰ τὸν τράχηλον καὶ μέχρι τῶν στέρων κατέλειπεν εἰς θέαν τὸ στήθος λάσιον, παμμέλαν. Τὴν ὄσφυν ἐζῶννε λωρίον ποδιᾶς βραχυτάτης ἐκ τραχέος δέρματος. Αἱ κνήμαι ἦσαν γυμναί, στιβαραί, αἱματόχροοι, ὡς κορμὸς πύκης· οἱ πόδες ὑποδεδεμένοι διὰ τριχωτῆς δορᾶς ξανθοῦ μόσχου. Τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀθιγγάνου ἐκάλυπτε φέσιον μελάγχρου, ψωριῶν, στιλπνὸν ἐκ τοῦ λίπους.

Ἀφῆκε τέλος τὴν σφύραν καὶ ὕψωσε πρὸς με τὴν κεφαλὴν.

— Ἀφεντικό, νὰ με συμπαθᾶς κατὰ πῶς λείει κ' ἡ παροιμία· τὸ σίδηρο θέλει βάρεμα ὅσο εἶνε πυρωμένο! . . .

Καὶ εἶπε ταῦτα διὰ τῆς συνήθους λιπαρᾶς καὶ συρτῆς προφορᾶς τῶν Ἀθιγγάνων προσπαθῶν νὰ καταστήσῃ εὐπροσήγορον τὴν μορφήν, τὴν ζώδῃ ἐκείνην μορφήν, τὴν πλήρη τριχῶν, ἧτις ὁμοίαζεν ὄλη πρὸς μεγάλην ψήκτραν ἢ πρὸς σῶμα ἀκανθοχοίρου. Καὶ διέστειλε μειδιῶν τὰ χεῖλη, καὶ ἐπεδείκνυε τοὺς κιτρινοὺς ὀδόντας καὶ ἐκάμμε τὸν ἀριστερὸν ὀφθαλμόν, μικρὸν, στρογγύλον, προέχοντα ὡς λεπτοκάρυον — ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς ἦτο κεκολλημένος, κλειστός, τυφλός. . .

Δὲν εἶδόν ποτε μορφήν φρικωδέστεραν ἐκείνης, συνενοῦσαν ἐν ταύτῃ τὴν κτηνωδίαν καὶ τὴν κακίαν. Ἐστράφην ἵν' ἀπέλθω, ἀδυνατῶν νὰ παρατείνω ἐπὶ πλέον τὴν διαμονήν μου πλησίον

τοῦ ἀλήτου αὐτοῦ, οὐ ἡ ῥυπαρότης ἐνέπνεεν ἀ-
ηδίαν καὶ ἡ φυσιογνωμία ἀποστροφὴν. Προ-
σετίθετο δὲ οὐδὲν ἤττον ἀποκρουστικὴ καὶ ἡ
ὄσμη καὶ ἡ λαύρα τῆς ἀνθρακιάς.

Τί μ' ἐκράτησεν;

Ἐν βλέμμα τῆς Ἀθιγγανίδος.

Ἐπὸ τῶν πρὸς ἐμὲ λόγων τοῦ συντρόφου τῆς
ἀποσπασθεῖσα τέλος τῆς διηγεοῦς προσηλώσεως
ἀνήγειρε βραδέως, νωχελῶς τὴν κεφαλὴν καὶ
ἔστρεψε πρὸς τὴν μορφὴν μου τὰ ὄμματα. Ἐν
ἐκπληκτικῇ, ἐν ὄλως ἀπροσδοκῆτῳ ἀντιθέσει
πρὸς τὴν μελάγχρουν μορφὴν καὶ τὴν μαύρην
κόμην τὰ ὄμματα ἐκεῖνα ἦσαν γαλανά.

Ἡ ῥυπαρία, ἥτις ἐξετείνεται ἀπὸ κεφαλῆς
μέχρι ποδῶν, κατέλειπε μόνους τοὺς ὀφθαλμοὺς
ἀσπίλους, ἀγνοῦς, καὶ τὸ βλέμμα ἔρρεεν ἀπ' αὐ-
τῶν διαυγές ὡς ὕδωρ ἀπὸ πηγῆς κρυσταλλώ-
δους. Ἀκριβῶς δ' ἡ ἀντίθεσις τῶν λαμπρῶν ἐ-
κείνων φωστήρων πρὸς τὴν ὄλην ἀθλιότητα τῆς
ῥακενδύτου κόρης ἐκίνει εἰς θαυμασμόν τὸν
θεατὴν.

Ἐξεπληττόμην ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν σαπφειρίνων
ἐκείνων κόσμων τῆς μορφῆς, ὅσον ἂν ἔβλεπον σαπ-
φειρίνους κόσμους περὶ τὰ δάκτυλα, ἄτινα ἐπίε-
ζον τοὺς ἄσκούς.

Παιγνιώδης πολυτέλεια τῆς φύσεως, διανοή-
θην, ἄσκοπος μεγαλοδωρία τοῦ κάλλους. Οἱ
ὀφθαλμοὶ αὐτοὶ ἠδύναντο νὰ λαμπρύνωσι τὴν
μορφὴν ἀβρᾶς ἡγεμονίδος, ἠδύναντο νὰ κατα-
στήσωσιν εὐτυχῇ πολυτάλαντον οἰκοδέσποιναν.
Εἰς τὴν ἄστεγον καὶ ῥακενδύτον ταύτην ἦσαν
ὄλως ἄχρηστα, περιττά, ἐπιβλαβῆ ἴσως τὰ με-
γάλα ἐκεῖνα, τὰ ὑγρά καὶ περιπαθῆ ὄμματα,
ἄτινα μὲ προσέβλεπον κατὰ πρόσωπον.

— Κορίτσι σου εἶνε; ἠρώτησα τὸν Ἀθιγγ-
γανον.

— Κορίτσι μου, ἀφεντικό. Πέθαν' ἡ μάνα
της, ἔθαψα δυὸ ἀδέρφια της, μ' ἀπόμεινε μο-
νάχα ἡ Ζεμφύρα νὰ βοηθῇ 'ς τὴ δουλειά.

— Κ' ἔχεις μέραις 'ς τὸ χωριό;

— Ἀπ' τὰ προφές.

— Κι' ἀπὸ ποῦ ἦρθατε;

— Πέρα ἀπ' τὸ Προμύρι—ἤμασταν κι' ἄλλη
βολὰ ἐρχομένοι 'στὸ Γριπονῆσι ἐδῶ καὶ δῆλὸ
χρόνου.

— Καὶ θὰ μείνετε πολὺ;

— Ὅσο ποῦ τραβᾷ ἡ δουλειά; θὰ πάρουμε
ἀράδα τὰ χωριά ὅσο ποῦ βαστάει τὸ χινόπωρο.

— Καλαῖς δουληαῖς τὸ λοιπὸν καὶ καλη-
νύκτα.

— Καλὴ σου νύκτα, ἀφεντικό!...

Ἡ Ζεμφύρα ἄφωνος προσέβλεπε πάλιν τὴν
σπινθηρίζουσαν πυράν.

Ἐνῶ ἀπεμακρυνόμην ἐπισπεύδων τὸ βῆμα,
διότι ἦτο ἤδη νύξ, ἐφώτιζον τὴν ὁδόν μου αἱ
τρομώδεις ἀναλαμπαὶ τῆς ἀνθρακιάς καὶ ἤκουον

ἔτι ἐπὶ μακρὸν διάστημα τὸν μονότονον ἤχον
τῆς σφύρας τοῦ Ἀθιγγάνου.

Β'

Νῦξ ἐν τῷ χωρίῳ.

Ἐν ᾧ ἔπλυνον διὰ θερμοῦ ὕδατος τὰς ῥυπα-
ρὰς κάννας τοῦ ὄπλου μου, ὁ Γιαννῖος Καρανίκος
σταυροποδητὴ καθήμενος ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς
θύρας ἐμάδει ἐπὶ κοσκίνου τὰς τρυγόνας.

Ὁ Γιαννῖος ἦτο αὐτὸς ὁ νέος χωρικός, ὁ ἰδρύ-
σας μεταξὺ τῶν ἀγρίων ἀπίων τὴν ἐνεδρευτικὴν
κρύπτην. Ἦτο εἰκοσιτριετής, μόλις πρὸ μικροῦ
ἀπολυθεὶς τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ μελαγχρινός,
συμπαθέστατος τὴν μορφὴν καὶ ῥωμαλέος τὸ
σῶμα.

Φύσει ἀγχίνους, εἶχεν ἔτι μᾶλλον ὀξύνη τὸ
πνεῦμα αὐτοῦ ἐν τῇ διετεῖ στρατιωτικῇ ζωῇ.

Εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐν τῷ 7ῳ πεζικῷ τάγματι
ὑπηρεσίας ἐτήρει ἔτι τὸ πηλίκιον αὐτοῦ ἄνευ
ἐθνοσήμου καὶ τὸν χιτῶνα, οὗ τὰ ἐπώμια ἔφε-
ρον προσεραμμένον ἐρυθρὸν τὸν ἀριθμὸν 7. Βρα-
χύνας τὴν τεφρὰν σκελεάν, ὅπως οἱ ἄνδρες τῶν
μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων, μέχρι γόνατος, πε-
ριέβαλλε τὰς κνήμας διὰ τῶν χωρικῶν περικη-
μίδων τῶν ἀπαραιτήτων ἐν τῇ ἀγροτικῇ ζωῇ.
Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν χλαῖναν μετεποίησεν εἰς σταυ-
ρωτὸν ἐρυθρόστηθον μανδύαν, παρεμφερῆ πρὸς
τὸν ἀρχαικώτερον *ντουλαμᾶν*, κατὰ τὸν συρμόν
τὸν κομψευομένων ὀρεινῶν τῆς Ἀκαρνανίας, με-
ταποιούντων οὕτω τὰς στρατιωτικὰς χλαῖνας,
ὧν γίνονται κύριοι δι' οἰουδήποτε νομίμου ἢ ἀ-
νόμου μέσου. Ἡ χλαῖνα οὕτω τροποποιουμένη
καθίσταται ἀληθῶς χαριέστατον ἔνδυμα ὡς δ'
εἶνε στενὴ περὶ τὴν ὄσφυν καὶ ἐκχέεται οὐχὶ
πολὺ μακρὰ, ἀλλὰ πολύπτυχος, ἀρμόζεται ἄ-
ριστα ὡς ἐπικάλυμμα τῆς φουστανέλλας.

Ὁ Γιαννῖος τὰ μὲν ἄλλα στρατιωτικὰ ἐνδύ-
ματα ἐφόρει συνήθως ἐν ὑλοτομίᾳ ἢ θήρᾳ, διότι
ἦσαν τετριμμένα, μόνον δὲ τὸν μανδύαν ὡς ἐορ-
τάσιμον ἔνδυμα ἐφύλαττε διὰ τὰς πανηγύρεις
ἢ τὰς εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ δήμου μεταβά-
σεις. Οὕτω τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ὁ πρῶην στρα-
τιώτης ἐξετελεῖ τὴν ταπεινὴν μαγειρικὴν ἐργα-
σίαν ἐν ἐπισήμῳ στολῇ, καθ' ὅσον ἄρτι εἶχε ἐ-
πανέλθῃ ἐκ Ἐπρωχωρίου. Ἄλλ' ἡ ἐπιμεμελη-
μένη περιβολὴ αὐτοῦ εἶχε καὶ ἄλλον λόγον: ὁ
νέος χωρικός, μόλις ἐκ τοῦ στρατοῦ ἀπολυθεὶς,
ἦτο ἄρτι μεμνηστευμένος μετὰ τινος κόρης μα-
κρουοῦ χωρίου.

Καὶ εἶχε λοιπὸν, ὡς μέλλων γαμβρὸς, νεωστὶ
ἐξυρισμένον τὸν πῶγωνα, λελουσμένην τὴν μορ-
φήν καὶ τὸν μύστακα ἀρειμανίως ἀνεστραμμένον
καὶ κεκολλημένον διὰ σύκου ξηροῦ. Καὶ ἐφόρει
ἐκτὸς τοῦ μανδύου κυανοῦν βελούδινον σκουφον
καὶ ὑπὲρ τὸν μανδύαν ἐζωσμένον καινουργές σε-

λάχιον, ἐξ οὗ προέβαλλον ἀργυραῖ λαβαὶ μα-
χειρῶν καὶ πιστολιῶν.

Μόλις ἠρξάμην ἀφηγούμενος τὴν μετὰ τῶν
Ἀθιγγάνων ἀπροσδόκητον συνάντησιν, ὁ Γιαν-
νιὸς μὲ διέκοψε ποιήσας κίνημά τι δυσαρεσκείας
καὶ ἀποστροφῆς.

— Ἡ μαγαρισμένη γενιά! εἶπε.

— Τοὺς γνωρίζεις τὸ λοιπόν;

— Ἄμ ποῖος δὲν τοὺς γνωρίζει; Ματάηταν
ἐρχομένοι ἐδῶ καὶ δυὸ χρόνους. Ὁ ἄντρας εἶν'
ἕνας κοντοζαρωμένος, κακομούτσουνος, μαλλια-
ρὸς σὰν ἀρκουδι, μαῦρος σὰν τὸν ὄξαποδῶ καὶ
στραβὸς ἀπ' τὸ δεξιὸ μάτι.

— Ναί, ναί! αὐτὸς εἶνε.

— Οἱ χωριανοὶ τὸν ἔχουν βαφτίση Γυφτοκά-
βουρα καὶ δὲν ἀκούει ἄλλο ὄνομα περὶ αὐτοῦ.

Ὁμολογουμένως τὸ προσωνύμιον ἦτο τόσῳ
παράδοξον ἄμα καὶ προσφές ὥστε ἐκάγχασα.

— Ναί, μὰ ἡ κόρη του ἡ Ζεμφύρα. . .

— Ἐμαθες καὶ τὸνομά της, ἀφεντικό; διέ-
κοψεν ἐρωτήσας διὰ παραδόξου τόνου φωνῆς ὁ
χωρικός.

— Γιατί ὄχι; μόνον γιὰ τὰ μάτια της ἀξι-
ζει τὸν κόπο. Τί μάτια, τί ζαφείρια! . . .

— Ἐμένα θὰ τὸ πῆς αὐτό; εἶπε ζωηρῶς
προσέθηκε δ' ἡρεμώτερον: Σ' ὄλα τὰ χωριὰ
γύρω ἦταν ξακουστὰ ἐδῶ καὶ δυὸ χρόνια τὰ
μάτια τῆς Διαβολόσπιθας.

— Τί Διαβολόσπιθα;

— Τὸ κορίτσι τοῦ Γυφτοκάβουρα. Δὲν τὴν
ξέρουν μὲ τάληθινό της ὄνομα. ὄλοι Διαβολό-
σπιθα τὴ λένε.

— Καὶ δὲν ἔχει κάψη κανέν' ἀπὸ σὰς τοὺς
λεβέντηδες τοῦ χωριοῦ ἢ Διαβολόσπιθα αὐτὴ
μὲ τὰ φωτερά μάτια της;

Ἄλλ' ἐκείνος ἐφάνη δυσαρεστηθεὶς, ἐγγιχθεὶς
ἐκ τῶν ἀπλῶν αὐτῶν λόγων. Μὲ προσέβλεψε
δειλῶς μετὰ τινος δυσπιστίας:

— Ἀφεντικό, σοῦ ἠμολόγησε κανένας τίποτε; μ-
πᾶς καὶ σοῦ ἠμίλησε τὸ κορίτσι τοῦ Γύφτου; . .

— Μὰ σὰν τί νὰ μοῦ ἠμολογήσουν; δὲν
καταλαβαίνω. Καὶ ἀληθῶς δὲν ἐνόουν τί ἐσή-
μαινον τοῦ Γιαννιοῦ αἱ ἐρωτήσεις.

— Μὰ τὸ λοιπὸν τί με παλεύεις ἔτσι καὶ μὲ
φέρνεις γύρα σὰν ἡ ἀλποῦ τὴν κλώσσα μὲ
τὰ πλιά;

Ἄλλὰ τῇ αὐτῇ στιγμῇ προσῆλθον τρεῖς χω-
ρικοὶ ἐκ τῶν πρεσβυτέρων: ὁ Μπάρμπα Στα-
μάτης, ὁ Γαβριηλογώργης, ὁ Γέρω Κουβλής.

Ἡ συνομιλία διεκόπη ὁ Γιαννιὸς ἠγέρθη ὅπως
ἀφήση ἐλευθέραν τὴν διάβασιν, ἐκ σεβασμοῦ δὲ
πρὸς τοὺς γέροντας ὁ νέος χωρικός ἐξῆλθεν ὅπως
ἐν ὑπαίθρῳ ἀποπερατώσῃ τὴν ἐργασίαν.

Ἡ μετὰ τῶν πολλῶν ἀγροτῶν συνδιάλεξις ἐ-
στράφη τὸ πρῶτον εἰς τὸ περὶ τῆς ἐπιχειρήσεως
συγκομιδῆς τοῦ ἀραβοσίτου ζήτημα. Οἱ γεωρ-

γοὶ δὲν ἦσαν νῦν χαριστημένοι: προέβλεπον ὅτι
καὶ ὀλίγον καὶ κακῆς ποιότητος θὰ εἶνε τὸ
γέννημα.

— Δὲν μᾶς φθάνει ἡ κάμπια, κουμπάρε
Σταμάτη, ἔλεγε μεμφιμοίρως κινῶν τὴν ἀσκε-
πῆ λευκότεριχα κεφαλὴν ὁ γέρω Κουβλής, ἔπε-
σαν τότε κ' ἡ κουρούνας νὰ μᾶς ῥημάξουνε.
Ἦμτανε σήμερις ἴσα πάνου κατὰ τὴν Μεγάλῃ
Λάκκα καὶ τί νὰ ἰδῶ; σύννεφο εἶχαν πλακώ-
σει τοῦ Σαϊτάνη τὰ πετούμενα μὲς' εἰς τοῦ συμ-
πέθερου τοῦ Στάθη τὸ καλαμπόκι.

— Γιατί δὲν τῆς κυνηγάτε; Εἶπα πῶς ὅποιος
μοῦ φέρνῃ πέντε κεφάλια ἀπὸ κουρούνας νὰ τοῦ
δίνω δέκα ῥιξιαὶς μπαρουτόσκαγα. Καὶ προχθὲς
ἔστειλα τὸν ἀγροφύλακα ἀπάνω μόνον καὶ μόν-
νον γιὰ νὰ τῆς τουφεκίσῃ νὰ τῆς σιαῖξῃ. —
Μπάρμπα Σταμάτη, θὰ σοῦ δώσω τότε ἕνα κρασί
νὰ γλυκάνῃ ἢ φωνή σου καὶ νὰ κράξῃς εἰς τὸ
χωριὸ πάλι γιὰ τῆς κουρούνας.

Περατώσας τέλος τὸ μετὰ τὴν θήραν τόσον
ἀνιαρὸν ἔργον τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ ὄπλου, ἐξῆλ-
θον μετὰ τῶν τριῶν ἀγροτῶν, ἀφοῦ ἐξεπλή-
ρωσα τὴν πρὸς τὸν κήρυκα Μπάρμπα Σταμά-
την δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν.

Τὸ χωριὸν ἦτο κατάφωτον ἐκ τῶν ἀνημμένων
κλιβάνων ὑπὲρ τὰς χθαμαλὰς στέγας τῶν ἀ-
γροτικῶν οἰκίσκων ἠωροῦντο νέφη καπνοῦ θο-
λοῦντα τοὺς ἀστέρας.

Ἐκάστη χωρική ἔχει ἴδιον κλίβανον, ὃν αὐ-
τὴ ἴδρυσεν παρὰ τὴν θύραν τοῦ οἴκου ἐν ὑπαί-
θρῳ, κυψέλης ἔχοντα σχῆμα καὶ ἀβεσπτόχριστον.
Καθ' ἐσπέραν δ' ἐναλλάξ ἐκ δύο, τριῶν χωρι-
κῶν, ἢ μίᾳ ἀνάπτει τὸν κλίβανον, εἰς ὃν φέρουσι
καὶ αἱ γειτόνισσαι ἢ αἱ συγγενεῖς τοὺς ἄρτους,
ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀζύμους κατὰ τὸ θέρος.

Ἀσχολούμεναι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὸν
θερισμὸν καὶ εἰς τὰ ἀλώνια αἱ ταλαιπώροι ἀ-
γροτίδες, προχειρῶς παρασκευάζουσι καθ' ἐσπέ-
ραν τὴν ζύμην ἐν τῇ μονοξύλῳ ὑπ' αὐτὴν τὴν
λάμπην ἢ ἀναδίδουσι τὰ ἐν τῷ κλίβανῳ τρυ-
ζοβολοῦντα φρύγανα. Καὶ συναθροίζονται οὕτω
περὶ τοὺς κλίβανους ὄμιλοι τῶν γυναικῶν, αἰτι-
νες ζυμώνουσι, τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες περιφέρονται
ἀνυπομονοῦντες, τῶν παιδιῶν ἄτινα κλαυθμη-
ρίζουσι καὶ κυλιόνται παίζοντα κατὰ γῆς. Καὶ
ποτε ἀφορμῆς τινος διδομένης πρὸς ζωηρὰν συ-
νομιλίαν ἢ πρὸς ἑναρξίν ἔριδος, προσέρχονται
καὶ οἱ ἐν τοῖς οἴκοις ῥαθύμως ἀπομένοντες, αἱ
γυναῖκες μὲ τὴν ἡλακάτην ὑπὸ μάλῃς, οἱ ἄν-
δρες μὲ τὸ σιγάρον εἰς τὸ στόμα.

Τοιαύτη τις αἰτία προσεῖλκυσε τοὺς χωρι-
κοὺς καθ' ἣν ὥραν κατηρχόμην ἐκ τοῦ πύργου
μετὰ τῶν τριῶν γερόντων περὶ τὸν φωτοβο-
λοῦντα κλίβανον τῆς κυρᾶς Κρουστάλλως πλῆ-
θος ἐφαίνετο συναθροῦμενον καὶ ἠκούετο ἡ ὄξεια
αὐτῆς φωνῆ, ὕβρεις καὶ ἀναθέματα ἐκτοξέουσα.

Καθ' ὅσον ἐπλησιάζομεν αἱ λέξεις ἠκούοντο εὐδιάκριτοι :

— Στρίγγλα, φιδοδαγκωμένη, βρωμοκατσιβέλα, χαραμοφαγού, μωγαρισμένη. Ἄρή, μπὰς καὶ θάρρεφες πῶς θὰ πάρω τὸ ψωμί ἀπ' τῶν παιδιῶν μου τὸ στόμα νὰ σ' τὸ δώσω; Κάλλιχα ἔς τὴ σκρόφα μου πάρι ἔς ἐσένα καὶ ἔς τὸ σακάτη τὸ σκυλοπατέρα σου.

Ἐνόησα ἀμέσως ὅτι περὶ τῶν δύο Ἀθιγγάνων ἐπρόκειτο, ἀλλὰ τίνος ἔνεκεν ἡ ὀργὴ τῆς εὐλάλου χωρικῆς; Ἀπλουστάτη :

— Ἡ Διαβολόσπιθα ἤρθε, σὰν πάντα, νὰ ζητιανέψη κανένα κομμάτι ξερόψωμο κ' ἡ κυρὰ Κρουστάλλω τὴν ἔστειλε ἔς ταναθέμα· καὶ σὰν δὲν ἄκουσε ἢ κατσιβέλα μὲ τὸν πρῶτον λόγο, μόνο καρτέραγε ἀκόμα, ἀναψαν τῆς κυρᾶς Κρουστάλλως τὰ αἵματα καὶ σήκωσε ἓνα δαυλι καὶ τὴ βάρεσε.

Οὕτω περίπου μοὶ ἀφηγήθη τὸ πρᾶγμα ἐλθοῦσα εἰς προὔπαντησιν χωρικὴ παιδίσκη.

Πάντες ἀπέδιδον δίκαιον εἰς τὴν ἀγρότιδα καὶ ἐν χορῶ ὕβριζον καὶ ἐλοιδῶρουν τὴν Ἀθιγγανίδα.

— Αὐτὴ σὰν ξέρει μάγια, ἄς φτιάσῃ μὲ τὰ μάγια ψωμί τὸ λοιπὸν.

— Νὰ πᾶ νὰ φάῃ πίσσα καὶ κατράμι ἀπ' τὴν κόλασι, νὰ περιδρομιάσῃ.

Ἡ ταλαίπωρος ἐπαίτις ὑπὸ τὸ βάρος τῶν λόγων, οἵτινες ἀπηυθύνοντο πρὸς αὐτήν, ἀλγοῦσα ἔτι ἐκ τοῦ κτυπήματος τῆς βαναύσου χωρικῆς, λιμώττουσα ἴσως, εἶχε φύγη πέραν εἰς τὴν σκιάν καὶ ἔκρυπτε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ κορμοῦ δένδρου. Ἀλλὰ δύο παιδιά ἐνθαρρυνθέντα ἐκ τῆς σκληρότητος τῶν μεγάλων ἠθέλησαν νὰ διώξωσιν αὐτήν καὶ ἐκείθεν διὰ λίθων.

Ἡ θηριώδης αὕτη ἀπανθρωπία μὲ παρώργισεν ἐρράπισα τὸν ἕτερον τῶν ἀνηλίκων κακούργων καὶ ἠπέιλῃσα τὸν σύντροφόν του, πρὸς μεγίστην ἐκπληξιν τῶν χωρικῶν, οἵτινες ὑπέθετον ὅτι εὐχαρίστως μάλιστα θὰ μετεῖχον τοῦ τερπνοῦ θεάματος. Καὶ ἐνῶ σιγῶντες μὲ κρυπτοτηνίζον πάντες, εἶπον πρὸς τὸν Μπάρμπα Σταματὴν διὰ φωνῆς τρεμούσης ἐξ ὀργῆς :

— Νὰ φωνάξῃς πῶς ὅποιον ἰδῶ ἀπὸ ἰδῶ κ' ἐμπρὸς νὰ σηκώσῃ χέρι, ξύλο ἢ λιθάρι καὶ νὰ χτυπήσῃ τὸ κορίτσι τοῦ γύφτου ἢ νὰ κάθεται καὶ νὰ κἀνῃ χάρι τὰ παιδιά του νὰ τὸ πετροβολοῦν, θὰ τοῦ παίρνω ἓνα κοιλὸ καλαμπόκι ἔς τάλωνια.

Καὶ στρέψας τὰ νῶτα πρὸς τὴν ἐκπεπληγμένην δημήγυριν ἀνῆλθον εἰς τὸν πύργον. Εὐρον τὸν Γιαννιὸν καθήμενον ἐπὶ τῆς κλίμακος ἀπαθῆ πρὸ τῶν συμβάντων :

— Γιαννιέ, ἔλα ἴπάνω. πάρ' ἓνα ψωμί καὶ δός το ἔς τὸ κορίτσι τοῦ Γύφτου· δὲν ἔμπορῶ

νὰ νοιώθω πῶς εἶνε ἄνθρωπος τοῦ πεθαίνει ἀπὸ πείνα ἔς τὸ χωριό.

Ὁ χωρικός μὲ προσέβλεψεν ἐκπεπληγμένος.
— Ἐγὼ, ἀφεντικό; ἐγὼ νὰ τῆς τὸ δώσω;... ἐφέλλισε.

— Γιατί ὄχι ἐσύ;

— Μὰ μὴ μοῦ λές πρᾶμμα ποῦ δὲν γίνεται...

— Ἐλα πάρ' το καὶ δός το ἀλλουνοῦ νὰ τῆς τὸ δώσῃ.

Ὁ Γιαννιὸς ἐξετέλεσε δισταζὼν τὴν ἐντολήν του.

Ἀπὸ δὲ τοῦ χωρίου ἠκούετο νῦν ἡ φωνὴ τοῦ κήρυκος.

— Ἀκούστε, χωριανοί!...

Καὶ ἀνήγγειλεν αὐτολεξεῖ ὡς εἶχον εἰπῆ τὰς δύο προκηρύξεις περὶ ἀμοιβῆς τῶν κορωνοκτόνων, περὶ ποινῆς τῶν κατὰ τῆς Ἀθιγγανίδος βιαιοπραγιῶν.

Παρεσκευάζον μόνος τὸ ἐξ ῥῶν καὶ γάλακτος λιτὸν δεῖπνόν μου, ὅτε ἡ θύρα ἠνεώχθη καὶ εἰσῆλθεν ὁ Γιαννιὸς φέρων τὰς τρυγόνας ἀπεπιλωμενας. Ἀπέθηκεν αὐτὰς ἐπὶ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου καὶ ἐλθὼν ἔστη πρὸ τῆς ἐστρωμένης τραπέζης.

— Νὰ σοῦ ἴπῳ, ἀφεντικό, ἔκανες ἔξω κανέναν ἄλλον κουβέντα γιὰ τοὺς γύφτους πάντᾶμωσες κάτου ἔς τὸ ποτάμι;

— Ὅχι· μὰ γιατί ῥωτᾶς; δὲν σὲ καταλαβαίνω τί ἔχεις νὰ κἀνῃς μ' αὐτούς...

Ὁ χωρικός ἐφάνη ἐνδοιάζων, συνέπτυξε τὰς ὀφρῦς καὶ τὰ χεῖλη διεστάλησαν ὑπὸ μειδιάματος ἐνέχοντος πικρίαν.

— Ἄφῃσ' ἐμένα, ἀφεντικό, εἶπε βραδέως καὶ ἀναμασσῶν τοὺς λόγους. Ἐῤεῖς τί λέν ὄλοι γιὰ τοῦ λόγου σου κάτου ἔς τὸ χωριό· ἡ Διαβολόσπιθα ἔκανε μάγια τάφεντικού.

Γ'.

Αἱ ἀποκαλύψεις.—Τὸ ποιμνιοστάσιον τοῦ Καρανίκου.

Ἄν χωρικός παρέμεινεν ἀγρυπνῶν ἐν τοῖς ἀλωνίοις ἢ μετὰ τὸν πρῶτον ὕπνον ἐξῆλθε τοῦ οἴκου, μετὰ πολλῆς ἐκπλήξεως βεβαίως θὰ παρετήρησεν ἐν τῷ σκότει ὑπερκείμενα τὰ δύο φωτισμένα μικρὰ παράθυρα τοῦ πύργου.

Καὶ ἀληθῶς ἦτο πρωτοφανές τοῦτο· ποτὲ δὲν κατεκλινόμενη βραδυτέρον τῆς δεκάτης ὥρας, καθότι ἤμην ἐπὶ ποδὸς ἀπὸ βαθέος ὄρθρου. Τί λοιπὸν μ' ἐκράτει τὴν νύκτα ἐκείνην ἀγρυπνον καὶ πέραν τοῦ μεσονυκτίου; τί μ' ἔκαμνε νὰ διατρέχω ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τὸν μακρὸν πρόδομον τοῦ πύργου, διὰ βημάτων ὅτε μὲν ἐσπευσμένων, ὅτε δὲ διακεκομμένων καὶ βραδέων, ὡς ἄνθρωπος παρακολουθῶν τῶν ἰδεῶν του τὸν ἀνώμαλον δρόμον;

Και τί ἄλλο ἢ αἰ ἀποκαλύψεις τοῦ Γιαννιοῦ; ὅστις πρὸ μικροῦ μόλις εἶχε κατέλθῃ τὴν κλίμακα τοῦ πύργου.

Ἀπὸ τῶν διακεκομμένων καὶ ἀνησύχων λόγων του, καθ' ἣν ὤραν ἀφηγοῦμένη αὐτῷ τὰ κατὰ τὴν συνάντησιν τῶν Ἀθιγγάνων, ἀπὸ τῆς παραδόξου ἀρνήσεως, ὅτε εἶπον αὐτῷ νὰ δώσῃ ἄρτον εἰς τὴν ἐπαιτούσαν κόρην, ἀπὸ τοῦ τρόπου ἔτι καθ' ὃν προσῆλθεν ἵνα μοι ἀναγγείλῃ τὴν κοινὴν γνώμην τοῦ χωρίου περὶ τῆς διαγωγῆς μου, ὑπεκφεύγων τὰς ἐρωτήσεις μου, εἶκαζον ὅτι δὲν ἦτο ξένος ὁ χωρικός οὗτος πρὸς τὴν γαλανόφθαλμον καὶ μελαγχρινὴν ἀθιγγανίδα.

Ἡ περιεργία μου ἐξήφθη τόσον, ὥστε ἠθέλησα ἀδιακρίτως νὰ εἰσθῶ εἰς τὸ ὑποτιθέμενον μυστικόν. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἔπρεπεν ὁ χωρικός ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα. Αἱ ἐπίμονοι ἐρωτήσεις μου ἦσαν ἀνωφελεῖς καὶ δὲν θὰ ἐπετύγγανον τοῦ σκοποῦ, ἄνευ τῆς συνδρομῆς τοῦ δραστηκωτάτου μοσχάτου οἴνου τοῦ Ξηροχωρίου. Μετὰ τὸ τρίτον ποτήριον ἡ γλῶσσα τοῦ Γιαννιοῦ ἐλύθη. Ἐζήτησε πρῶτον νὰ ὑποσχεθῶ ἀπόλυτον ἐχεμυθίαν ἐφ' ὅσον τὰ πράγματα ἦσαν ἔτι περιπεπλεγμένα, προσέβλεψε περὶ αὐτὸν μετὰ δυσπιστίας τὰς κλειστάς θύρας καὶ ἤρξατο εἶτα ἀφηγοῦμενος.

Καὶ ἡ ἀπροσδόκητος ἐκείνη ἀφήγησις, ἣν καθίσταν ζωηροτέραν ἡ γραφικωτάτη γλῶσσα τοῦ ἀγρότου καὶ οἱ συναφεῖς μορφασμοὶ καὶ αἱ χειρονομίαι, ἐξετύλιξε πρὸ τῶν τεθαμβωμένων ὀμμάτων μου σκηνὰς τοῦ βίου τοῦ ἀγροῦ καὶ τοῦ δάσους, τῆς γεωργικῆς καὶ τῆς ποιμενικῆς διαίτης, αἵτινες μοι ἔφερον οὐχὶ ἅπαξ τὸ μεδίμα εἰς τὰ χεῖλη, τὸ δάκρυ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἀδύνατον ν' ἀναγράψω τὴν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἀγρότου ἀφήγησιν. Θὰ ἦτο ἀσαφής, ἀνεπαρκής, καθὼ προὑποθέτουσα ἀκρατὴν γνώστην τῶν τόπων τῶν προσώπων καὶ τῶν καθόλου ἀγροτικῶν ἠθῶν. Ἄλλως ἡ ἀφήγησις τοῦ Γιαννιοῦ ἦτο ἀτελής τῶν συμβάντων ἐξιστορήσεις, συνεπληρώθη δ' εὐθὺς τὰς ἐπομένας ἡμέρας ὑπὸ τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων.

Ἀνάγκη λοιπὸν ν' ἀναπαραστήσω ἐγὼ τὸ κατὰ δύναμιν τὰς σκηνὰς ταύτας, συμπληρῶν τὰ ἐν τῇ ἀφηγήσει τοῦ ἀγρότου κενὰ δι' ἀπαραιτήτων περιγραφῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων διασαφήσεων ἐξ ἰδίας μελέτης καὶ ἐρεύνης ἐιλημμένων, νὰ προβῶ δὲ καὶ πέρα τῆς ἀφηγήσεως ταύτης, ὅπως θέσω, ἐκ τῆς πραγματικότητος δανειζόμενος, τὸ μοιραῖον τέλος τοῦ ἀγροτικοῦ τούτου δράματος...

[Ἐπεταὶ συνέχεια]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

Συνέχεια: ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Z'

ΝΕΟΙ ΔΙΩΝΕΣ

Αἱ μεταξύ Ἑλλήνων καὶ τῶν γειτόνων των Κορσικανῶν διαμάχαι αὐται ἐγένοντο γνωσταὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Κορσικὴν, ὡς ἐκ τοῦ τελευταίου γεγονότος. Ἐγνώσθη δ' ἐπίσης ἡ σημαντικότης τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ τούτων ὠφέλεια πρὸς τὸ μέρος μετὰ τοῦ ὁποίου θὰ προσεκολλῶντο. Οἱ ἀρχηγοὶ λοιπὸν τῆς Κορσικανικῆς ἐπαναστάσεως ἐθεώρησαν ὡς μέγα συμφέρον τῶν νὰ τοὺς ἀποσπάσουν ἀπὸ τοὺς Γενουησίους καὶ νὰ τοὺς προσλάβουν εἰς τὸ μέρος των. Πλὴν ὅμως οἱ Ἕλληνες ὑπῆρξαν πάντοτε κυβερνητικοί. Ἐφ' ὅσον ἡ Κορσικὴ διετέλει ὑπὸ τοὺς Γενουησίους, ἦσαν ἀφωσιωμένοι πρὸς αὐτούς· ὅταν δ' ἡ νῆσος αὕτη περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Γάλλων, οἱ Ἕλληνες ἐπίσης ἦσαν ἐκ τοῦ μέρους τῶν Γάλλων.

Μόνον δ' οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες τῶν Καρυῶν, πρὸς μεγάλην βλάβην των, δὲν εἶναι Κυβερνητικοί. Εἶναι Βοναπαρτικοί, ὡς καὶ οἱ ἐπιλοιποὶ τῶν Κορσικανῶν. Καὶ ὅμως, ὡς πληροφоруμαι, περισσότερα ἔπραξεν ὑπὲρ αὐτῶν ἡ σημερινὴ Δημοκρατία παρὰ ὅλοι οἱ Βοναπαρτικοὶ ὁμοῦ. Βεβαίως οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες ἐξέκλιναν τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν τοῖς διεχάραζαν οἱ πατέρες των, ὅπως ἐπίσης ἤρχισαν νὰ ἐκκλίνουν καὶ τῶν ἱερῶν αἰσθημάτων τῶν ἀγνῶν ἐκείνων τέκνων τῆς Μάνης. Ἡδὴ τοῦτο εἶναι ἐν τῶν σημείων τοῦ ἀρχισαντος ἐκφυλισμοῦ των. Προφανῶς οἱ πατέρες των ὑπῆρξαν φρονιμώτεροι τούτων.

Ἐπεμψαν δὲ οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Κορσικανικῆς ἐπαναστάσεως ἐπιστολὴν εἰς τοὺς Ἕλληνας, διὰ τῆς ὁποίας τοὺς προσεκάλουν νὰ ὑποταχθῶν εἰς αὐτούς. Τὴν μετάφρασιν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης μεταφέρω ἐναυῦθα ἐκ τοῦ χειρογράφου τοῦ παπᾶ-Νικολάου, ἔχουσαν ὡς ἐξῆς:

« Ἡμεῖς Ντὸν Λουίγγης Κιαφφέρης καὶ Ντὸν Ἀνδρέας Κιακάλδης Γενεραλέοι τοῦ νησίου τῆς Κόρσιγας πρὸς τοὺς Κάπους καὶ Ἐπιτρόπους τοῦ γένους τῶν Γραικῶν, ὁποῦ κατοικοῦν εἰς τὴν Παόμια, σὰς προστάζομε μὲ ὄλην τὴν δύναμιν τῆς ἐξουσίας μας, καθὼς λάβετε τὸ παρὸν μας, νὰ μὴν γένη ἀλλέως, μόνον νὰ εὐχαριστηθῆτε νὰ βάλετε μετάνοιαν καὶ νὰ γίνετε τὸ ἕνα μετ' ἑμᾶς, διότι καὶ ἐσεῖς Κόρσοι εἴστεν καὶ εἶναι πρέπον νὰ στέκεσθε καὶ ἐσεῖς εἰς ὅλα ἐκεῖνα, ὁποῦ ὀρίζομε καὶ προστά-